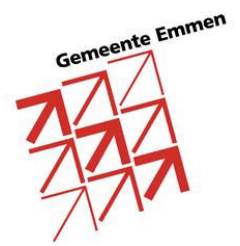

RIS.4335

Uitgangspunten begraafplaatsbeheer gemeente Emmen

Gemeente Emmen, april 2010

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Gewijzigde Wet op de Lijkbezorging	4
3.	Kenmerken gemeente Emmen	5
4.	Doelstellingen beheer	5
5.	Thema Ruimte, de capaciteit voor begraven	6
	5.1 <i>Ruimte scheppen</i>	6
	5.2 <i>Ruimte verdelen</i>	10
	5.2.1 Tweediep begraven	10
	5.2.2 Brutografoppervlak	10
	5.2.3 Verkorten van de eerste uitgiftetermijn	11
	5.2.4 Aanvullende maatregelen	12
6.	Thema Kwaliteit	14
7.	Thema Financiën	18
8.	Overige onderwerpen	24
9.	Samenvattend	25
10.	Slot	26
11.	Bijlagen	27

1. Inleiding

De gemeente Emmen heeft zeventien begraafplaatsen (daarvan zijn er drie gesloten). De begraafplaatsen zijn bestemd voor begraven en/of herdenken, maar hebben ook een cultuurhistorische betekenis. Tevens zijn de begraafplaatsen groene gebieden in de openbare ruimte.

De raad heeft in de vorige bestuursperiode gevraagd beleid te formuleren voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Ter voorbereiding zijn twee rapportages opgesteld, die ter meningsvorming zijn besproken in de Commissie Wonen en Ruimte. Deze rapportages zijn: “Begraafplaatsen inbreiden, uitbreiden en ruimen” (8 september 2008) en “Financiën Begraafplaatsen, huidige situatie op orde” (12 oktober 2009).

Op 1 januari 2010 is de gewijzigde Wet op de Lijkbezorging in werking getreden¹. Het gemeentelijk beleid dient met deze wet in overeenstemming te zijn. Als gevolg hiervan dient de gemeentelijke beheersverordening begraafplaatsen aangepast te worden. Bij de nieuwe beheersverordening is het VNG-model uitgangspunt.

Ter voorbereiding van de nieuwe beheersverordening zijn (beleids)uitgangspunten voor het begraafplaatsenbeheer opgesteld. Bij het opstellen van de uitgangspunten zijn de resultaten van de meningsvorming in de raadscommissie en de resultaten van de bijeenkomsten op 8 maart 2010² met respectievelijk de uitvaartverenigingen en – verzorgers en met de steenhouders in acht genomen.

De uitgangspunten die door de raad worden vastgesteld dienen als basis voor de voorbereiding van de volgende producten:

1. De beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Emmen
2. De verordening op de lijkbezorgingrechten.

De uitgangspunten kunnen ook leiden tot andere activiteiten, die op projectbasis worden uitgevoerd.

Hierna wordt ingegaan op de gewijzigde Wet op de Lijkbezorging, de doelstellingen van het beheer, de specifieke kenmerken en de thema's Ruimte, Kwaliteit en Financiën en tenslotte overige onderwerpen die in de discussies naar voren zijn gebracht.

¹ Bijlage 1 omvat een overzicht van de wetswijzigingen relevant voor de beheersverordening.

² Bijlage 2 omvat de verslagen van deze raadplegende bijeenkomsten d.d. 8 maart 2010.

2. Gewijzigde Wet op de Lijkbezorging

Op 1 januari 2010 is de nieuwe Wet op de Lijkbezorging in werking getreden. Uit de evaluatie van de huidige wet bleek dat er “niet direct noodzaak is tot aanscherping of bijstelling van de regelgeving op het gebied van lijkbezorging”³

Nagegaan is of het mogelijk is het aantal regels te verminderen en zaken over te laten aan betrokken organisaties. De wetgever wil mensen meer keuzevrijheid bieden. Tenslotte is gekeken naar de vermindering van administratieve lasten.

Twee wetswijzigingen zijn nadrukkelijk van belang voor de besluitvorming over de uitgangspunten voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen:

1) *Minimale uitgiftetermijn gaat terug naar 10 jaar, verlengingsperiode langer*

De minimale uitgiftetermijn is teruggebracht naar 10 jaar. De termijn voor verlenging van het grafrecht is langer, namelijk maximaal 20 jaar per keer.

Dit kan omdat de nieuwe wet de procedure voor het tegengaan van verwaarlozing vereenvoudigt. Ook wil de wetgever de administratieve lasten verminderen en de keuzevrijheid van burgers vergroten. Daarom wordt het mogelijk om een grafrecht te verlengen voor tenminste vijf jaar en maximaal 20 jaar per keer. De gemeente kan dit nader uitwerken in de verordening.

2) *Begrippen Algemeen en Particulier graf zijn in de wet vastgelegd*

Een belangrijke wijziging is dat de wet het onderscheid tussen algemeen en particulier graf regelt. Tot nu toe was het begrip algemeen graf niet opgenomen in de wet. Een graf met een uitsluitend recht werd vaak familiegraf of eigen graf genoemd, wat niet overeenstemt met de eigendomssituatie.

De wetgever maakt in de nieuwe wet een duidelijk onderscheid tussen “algemeen graf” en “particulier graf”.

Een algemeen graf kenmerkt zich door een maximale uitgiftetermijn van 10 jaar en er kunnen meerdere personen in begraven worden. Na einde van de wettelijke termijn van grafrust (10 jaar) kan het graf worden geruimd. Herbegraven is dan wel mogelijk. Een particulier graf is een graf met een uitsluitend recht. De minimale uitgiftetermijn is teruggebracht naar 10 jaar. Daarna kan verlenging plaatsvinden.

³ Memorie van Toelichting Wijziging Wet op de Lijkbezorging 30 696 nr. 3 2005-2006

3. Kenmerken gemeente Emmen

In de gemeente Emmen vinden ca. 300 begrafenissen per jaar plaats op de gemeentelijke begraafplaatsen. Landelijk ligt de verhouding tussen begraven en cremeren op 50:50. Voor de gemeente Emmen is de verhouding tussen begraven en cremeren 30:60⁴. Een particulier graf wordt in de huidige situatie uitgegeven voor 30 jaar met het recht dit telkens voor een periode van 10 jaar te verlengen. In Emmen wordt in de meeste gevallen verlengd. De gemiddelde grafduur wordt geschat op 40 jaar.

In de gemeente Emmen is 99% van de graven particulier. Algemene graven komen weinig voor in de gemeente Emmen. De structuur van de gemeente is bepalend voor het aanbod van voorzieningen, hierdoor zijn er 14 gemeentelijke begraafplaatsen, verspreid over de gemeente.

4. Doelstellingen beheer

Wat wil de gemeente Emmen bereiken?

Kijkend naar de eerdere rapportages en discussies is dat:

- Kwalitatief goed begraven
- Voldoende capaciteit voor begraven
- Effectief en efficiënt beheer waarbij naar kostendekkend wordt begraven
- Het handhaven van de bijdrage die begraafplaatsen leveren aan de kwaliteit van de openbare ruimte (groene zones).

Welke thema's zijn daarbij aan de orde?

Er zijn drie thema's te onderscheiden in het begraafplaatsenbeheer.

1. Ruimte, de capaciteit voor begraven
2. Kwaliteit, de uitstraling, het onderhoud maar ook de dienstverlening
3. Financiën, de kosten en de dekking.

De thema's ruimte, kwaliteit en financiën zullen in de komende hoofdstukken verder worden besproken.

⁴ Rapportage "Ruimen, inbreiden en uitbreiden", dienst Gebied 2008

5. Thema Ruimte, de capaciteit voor begraven

Dit thema is uitgewerkt in de rapportage “Ruimen, inbreiden en uitbreiden”⁵, verder rapportage Ruimen c.a. genoemd.

Uit het CBS-scenario blijkt een stijging van het aantal sterfgevallen van tussen de 918 en 1440 in 2008 naar een aantal tussen de 1267 en 1967 in 2025. De stijging van het aantal sterfgevallen leidt tot een behoefte in 2025 aan 8000 graven. Bij voortzetting van het huidige beheer zijn in 2025 3000 graven beschikbaar.

De rapportage Ruimen c.a. geeft drie scenario's om dit capaciteitsprobleem aan te pakken, te weten;

Scenario 1

Op de begraafplaatsen Veenoord en Oeverse Bos is middels inbreiden een capaciteit te genereren van circa 8425 graven. Samen met de huidige capaciteit van 2912 biedt dit voldoende capaciteit tot 2025. Vanuit een kostenafweging zou gekozen kunnen worden om te komen tot het concentreren van begrafenissen op deze twee begraafplaatsen. Op de huidige bestaande begraafplaatsen kan gewerkt worden met een natuurlijke afbouw, d.w.z. de huidige begraafplaatsen handhaven tot alle huidige direct beschikbare graven zijn uitgegeven. In 2020 dient opnieuw een prognose opgesteld te worden om vast te stellen welke begraafplaatsen definitief gesloten kunnen worden. Dit scenario is op termijn het meest kostenefficiënt.

Scenario 2

Om enerzijds de onderhoudskosten (die samenhangen met oppervlakten) beheersbaar te houden en anderzijds emotionele aspecten in de afweging mee te nemen, kan de afweging worden gemaakt voor de tussenweg om én een gespreid aanbod te handhaven en de kosten beheersbaar te houden. In deze afweging zou gekozen kunnen worden om vijf begraafplaatsen uit te breiden, te ruimen en/ of in te breiden en op de overige begraafplaatsen een natuurlijke afbouw te laten plaatsvinden, d.w.z. geen uitbreidingen en/of inbreidingen. Daarbij zijn regionale spreiding en mogelijk te creëren capaciteit wegingcriteria. De begraafplaatsen Emmercompasuum, Klazienaveen, Oeverse Bos, Veenoord en Weiteveen zouden voor dit scenario in aanmerking kunnen komen. Deze vijf begraafplaatsen zouden gezamenlijk met alle mogelijkheden die zij bieden een totale capaciteit van 19.370 kunnen bieden. De overige begraafplaatsen zouden op termijn, volgens art. 43 van de Wet op Lijkbezorging, gesloten verklaard kunnen worden.

⁵ Rapportage “Ruimen, inbreiden en uitbreiden”, dienst Gebied 2008

Scenario 3

Het huidige aanbod daar waar mogelijk, middels ruimen, uitbreiden en/ of inbreiden handhaven. Het huidige aanbod handhaven is uit emotionele overwegingen een voor de hand liggende keuze. Vanuit het kostenaspect (inrichting, beheer en onderhoudskosten) is dit de duurste variant. Door voor deze variant te kiezen is tot 2025 de capaciteit ruimschoots gedekt en biedt zelfs (voorzichtig geschat) tot 2050 voldoende capaciteit.

Indien de Raad besluit een breed aanbod te willen handhaven dan zijn de mogelijkheden voor ruimen, inbreiden of uitbreiden als volgt:

- Op de begraafplaatsen Roswinkel, Wolfsbergen en Erica is door middel van ruimen voldoende capaciteit te genereren.
- Op de begraafplaatsen Klazienaveen, Weiteveen, Emmer-Compascuum, Nieuw Dordrecht en Zwartemeer is door uitbreiden voldoende capaciteit te genereren.
- Op de begraafplaats in Nieuw Amsterdam is uitbreiden mogelijk maar erg kostbaar. In goed overleg met de EOP wordt uitgeweken naar Veenoord.
- Op de begraafplaats in Nieuw Weerdinge is uitbreiden mogelijk mits dit meegenomen wordt in de actualisering van de bestemmingsplannen.
- Op de begraafplaatsen Veenoord en Oeverse Bos is middels inbreiden capaciteit te genereren.

De raadscommissie Wonen en Ruimte gaf in de commissievergadering van 8 september 2008 in meerderheid een voorkeur voor scenario drie aan.

Dit scenario houdt in het huidige aanbod, daar waar mogelijk, middels ruimen, uitbreiden en/of inbreiden handhaven.

Dit standpunt wordt gedeeld door de vertegenwoordigers van de uitvaartverenigingen, uitvaartverzorgers en steenhouwers (8 maart 2010). Dit scenario dekt ruimschoots de tot 2025 benodigde capaciteit.

Hoe krijg je ruimte bij een toenemende vraag?

1. Door ruimte te scheppen: door een beheer te voeren gericht op het ruimen van de graven, door inbreiden en/of uitbreiden
2. Door ruimte op een andere manier te verdelen: het verkorten van de minimale uitgiftetermijn, tweediep begraven waar mogelijk en het terugbrengen van het brutografoppervlak naar 6-8 m².

5.1 Ruimte scheppen: ruimen, inbreiden/uitbreiden

Rapportage Ruimen c.a. adviseert te komen tot actief ruimingbeleid en noemt in het bijzonder:

Klazienaveen + Wolfsbergen :	uitvoeren reguliere ruimingsbeleid
Erica + Roswinkel :	uitvoeren cultuurhistorische inventarisatie
Erica + Roswinkel :	ruimen graven waarvan grafrechten zijn verlopen + de monumenten zijn verwijderd.

Emmen ruimt grootschalig (per vak), maar ook incidenteel ruimen is mogelijk (per graf). Voorwaarden zijn:

- 10 jaar na laatste begraving
- Toestemming rechthebbende bij graf met uitsluitend recht.

De gemeente wil een actief ruimingsbeleid voeren: alle voor bepaalde tijd uitgegeven graven worden geruimd als door de rechthebbende afstand is gedaan van het grafrecht. Dit gebeurt met inachtneming van de Wet Lijkbezorging en met grote zorgvuldigheid, respect en piëteit.

De nieuwe wet vereenvoudigt de procedure door het schrappen van de verplichting om actief te zoeken naar een adres van de rechthebbende op een graf. De plicht om te zorgen voor het juiste adres ligt bij de rechthebbende en niet langer bij de beheerder van de begraafplaats. Een besluit tot ruimen wordt gevolgd door publicatie in de pers en bij de begraafplaats.

De ruiming van graven wordt uitgewerkt in een ruimingprotocol dat door het college wordt vastgesteld. Dit wordt opgesteld zodra het Handboek Ruimen van de VNG en het Landelijk Overleg Begraven beschikbaar is. Met het inrichten van een verzamelveld met gedenksteen wordt recht gedaan aan de vroegere bewoners van de gemeente Emmen.

Begin 2010 heeft het college besloten over te gaan tot het ruimen van graven op de begraafplaatsen Roswinkel, Erica en Klazienaveen (blok 5). Voorkomen moet worden dat cultuurhistorische monumenten worden geruimd. Er wordt uiterlijk in 2011 een lijst opgesteld van cultuurhistorische monumenten op basis van nader te bepalen criteria. Bijvoorbeeld: persoon of gebeurtenis, ouderdom, materiaalgebruik, soorten graftekens, teksten en motieven, figuratieve motieven. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van kennis van organisaties en verenigingen die binnen de gemeente en binnen de provincie werken op het gebied van cultuurhistorie.

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat inbreiden alleen mogelijk is op begraafplaats Oeverse Bos, uitgaande van de huidige inrichting. Inbreiden kan ook door bijvoorbeeld groen te verwijderen of een andere inrichting na het ruimen te kiezen. Maatwerk past daarbij. Het voornemen is de optie van inbreiden altijd te onderzoeken.

Ter realisering van de benodigde capaciteit is in voorbereiding de uitbreiding van de begraafplaatsen Klazienaveen, Veenoord en Weiteveen. Een uitbreiding in Emmercompasuum en Nieuw-Weerdinge kan zodra het bestemmingsplan is aangepast. De noodzakelijke gronden zijn al in gemeentelijk eigendom.

Overigens moet worden opgemerkt dat ruimen niet altijd leidt tot “ruimte”, in de meeste gevallen wordt eerst “bovengronds” geruimd door het weghalen van het gedenkteken.

Uitbreiding van begraafplaatsen vergt een lange doorlooptijd. Hoewel wij de volgorde ruimen, inbreiden, uitbreiden aanhouden, is anticiperen wel noodzakelijk. De rapportage “Ruimen, inbreiden, uitbreiden” en het door de raad vastgestelde scenario zijn daarbij richtinggevend.

Het bovenstaande leidt tot de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 1

Een aanbod van 8000 graven in 2025 realiseren.

Uitgangspunt 2

Het huidige aanbod daar waar mogelijk, middels ruimen, inbreiden en/of uitbreiden handhaven, waarbij:

In eerste instantie wordt door ruimen van begraafplaatsen voorzien in voldoende ruimte voor begraven in Emmen.

In tweede instantie worden de mogelijkheden van inbreiden gezien.

In laatste instantie wordt uitbreiding van begraafplaatsen overwogen.

Uitgangspunt 3

De gemeente voert een actief ruimingsbeleid: alle voor bepaalde tijd uitgegeven graven worden geruimd als door de rechthebbende afstand is gedaan van het grafrecht. Dit gebeurt met inachtneming van de Wet op de Lijkbezorging en een door het college vast te stellen ruimingprotocol.

Uitgangspunt 4

Het college stelt in 2011 een lijst vast met cultuurhistorische monumenten op de begraafplaatsen.

5.2 Ruimte verdelen

5.2.1 Tweediep begraven

Tweediep begraven wordt standaard op begraafplaatsen waar dit technisch mogelijk is. In de huidige situatie is dat op de begraafplaatsen Oeverse Bos en Wolfsbergen. In de toekomst is dit ook mogelijk op de uitbreiding van de begraafplaats Klazienaveen. Uit geohydrologisch onderzoek blijkt tweediep begraven op de andere begraafplaatsen niet haalbaar. In Roswinkel bijvoorbeeld zouden de graven dan 80 cm opgehoogd moeten worden.

5.2.2 Brutografoppervlak

Om de begraafbehoefte te vertalen naar een oppervlaktebehoefte is een uitgangspunt voor de kwaliteitsverhouding nodig; het bruto grafoppervlak. Het brutografoppervlak is het netto grafoppervlak (oppervlakte van het werkelijke graf) plus de oppervlakte die gebruikt wordt voor alle voorzieningen (minus parkeerplaats, opslagterrein, bebouwing en strooivelden) ten behoeve van de begraafplaats. Door het oppervlak van de begraafplaats (minus parkeerplaats, depot, bebouwing en strooivelden) te delen door het totaal aantal graven (in gebruik nog leeg), wordt het ruimtelijk kwaliteitsbeeld verkregen in de vorm van een bruto grafoppervlak. Samengevat komen we tot de volgende formule om het brutografoppervlak te bepalen.

$$\frac{\text{Netto grafoppervlak} + \text{oppervlakte voorzieningen (minus parkeerplaatsen/opslagterrein/bebouwing/strooivelden)}}{\text{Aantal graven}} = \text{bruto grafopp}$$

brutografoppervlak laag = ruimtelijke kwaliteit van begraafplaats laag
brutografoppervlak hoog = ruimtelijke kwaliteit van begraafplaats hoog

Het brutografoppervlak is gemiddeld 10-12 m², op Oeverse Bos 20 m² door het parkachtige karakter van deze begraafplaats. Bij de aanleg van Oeverse Bos is hiertoe door de raad besloten. In Zwartemeer is het brutografoppervlak kleiner, omdat deze begraafplaats nog volgens de oude inrichtingsnormen is ingericht. Er zijn derhalve verschillen binnen de gemeente. De Arbeidsomstandighedenwet stelt eisen aan de inrichting omdat veel werkzaamheden tegenwoordig machinaal uitgevoerd moeten worden. Ook de keuze voor een meer parkachtige inrichting of cirkels heeft gevolgen voor de “dichtheid”.

Tijdens de bijeenkomst op 8 maart 2010 met de uitvaartverenigingen en uitvaartverzorger ontstond discussie over de inrichting van begraafplaatsen. Niet iedereen is overtuigd van de meerwaarde van begraafparken (Oeverse Bos) als dat leidt tot hogere kosten voor begraven.

“Liever een sobere begraafplaats tegen lagere kosten” was een uitspraak.

Bij parkachtige begraafplaatsen komt ook de vraag aan de orde: is het redelijk dat de kosten dan 100% ten laste van het begraven komen ?

Er was geen bezwaar tegen beperking van het brutografoppervlak, maar het hangt sterk af van de keuzes die worden gemaakt bij de inrichting.

Dit leidt ertoe dat voor nieuw in te richten delen van begraafplaatsen en nieuwe begraafplaatsen het brutografoppervlak van 6-8m² uitgangspunt wordt, behoudens begraafpark Oeverse Bos.

5.2.3 Verkorten van de eerste uitgiftetermijn

De nieuwe Wet op de Lijkbezorging stelt dat algemene graven altijd voor maximaal 10 jaar worden uitgegeven. De nieuwe Wet op de Lijkbezorging maakt het mogelijk om bij graven met een uitsluitend recht als eerste termijn uit te gaan van 10 jaar met mogelijkheid tot verlenging met periodes van 5, 10, 15 en 20 jaar. Hierbij wordt tegemoetgekomen aan de wens om gedurende een kortere termijn een grafrecht te krijgen. De rechthebbende krijgt meer keuzevrijheid. Er is geen maximum aan de verlenging gesteld. Verlengen kan tot de begraafplaats gesloten wordt. De gemiddelde maximale duur van een grafrecht is over het algemeen 30-40 jaar. In Emmen is dit gemiddeld 40 jaar.

In de huidige situatie geeft de gemeente Emmen de graven met uitsluitend recht uit voor een eerste termijn van 30 jaar, daarna is verlenging mogelijk met 10 jaar. In rapportage Ruimen c.a. is aanbevolen terug te gaan naar een eerste termijn van 20 jaar. Een meerderheid van de commissie had geen bezwaar tegen verkorting naar 20 jaar. De optie van 10 jaar als eerste termijn is niet in de commissie aan de orde geweest, omdat de nieuwe Wet op de lijkbezorging nog niet bekend was. Beide opties zijn wel besproken op 8 maart 2010 met de vertegenwoordigers van de uitvaartverenigingen en –verzorgers. De teruggang naar 10 jaar werd door de meeste vertegenwoordigers als een behoorlijke teruggang ervaren. In meerderheid was een voorkeur voor een eerste termijn van 20 jaar.

Er werd gevraagd te kijken naar de uitgiftetermijn in omliggende gemeenten⁶. De meeste gemeenten hebben een uitgiftetermijn van 20 jaar, maar daarbij wordt opgemerkt dat eind maart de meeste gemeenten hun verordening nog niet hadden aangepast aan de nieuwe Wet op de Lijkbezorging. Uit een belronde blijkt dat Assen, Hogeveen en Coevorden niet voornemens zijn hun uitgiftetermijn te verkorten en wegens de administratieve lasten de termijn van verlenging handhaven op 10 jaar. De gemeente Leeuwarden volgt de nieuwe wet.

Door de uitvaartvereniging werd erop gewezen dat de bijzondere begraafplaatsen in de gemeente Emmen (RK) zijn teruggedaan naar een eerste termijn van 20 jaar. Als de gemeente dat volgt, is er een eenduidig beleid tussen de algemene en bijzondere begraafplaatsen.

Eén van de aanwezigen deed de suggestie om beide opties aan te bieden.

Gezien de gemiddelde grafduur in de gemeente Emmen, de standpunten in de Commissie Wonen en Ruimte en de standpunten van de uitvaartverenigingen, stellen wij voor het grafrecht vast te stellen op 20 jaar.

De nieuwe wet biedt in samenhang met de nieuwe uitgiftetermijn van 10 jaar, opties tot verlenging tussen de 5 en 20 jaar. Wij adviseren de termijn van 10 jaar voor verlenging te handhaven. Dit gelet op de gemiddelde grafduur en de administratieve lasten voor zowel de gemeente als de rechthebbende. Verlenging kan onbeperkt (tot een begraafplaats sluit).

⁶ Bijlage 3 omvat een overzicht van de uitgiftetermijn in Drentse gemeenten en de gemeenten Groningen, Leeuwarden en Zwolle, opgesteld op 30 maart 2010.

5.2.4 Aanvullende maatregelen

Deze maatregelen zijn niet aan de orde geweest in de Commissie Wonen en Ruimte en het overleg met de uitvaartverenigingen. Ze zijn geen onderdeel van de capaciteitsberekening in het rapport Ruimen c.a. Veel gemeenten regelen dit in hun nieuwe verordening en wij stellen voor ook in de gemeente Emmen dit nader te regelen. De maatregelen dragen bij aan efficiënter verdeling en gebruik van de beschikbare ruimte en het efficiënter ruimen van graven.

Schudden van graven

“Schudden” van graven is een vorm van ruimen. Door het schudden van een graf is het mogelijk om in een graf dat volgens de verordening “vol” is, opnieuw twee overledenen te begraven. Schudden kan alleen op verzoek van een rechthebbende. Schudden kan pas plaatsvinden als de beheerder heeft beoordeeld of er kan worden voldaan aan het verzoek van rechthebbende. Schudden gebeurt alleen direct voorafgaand aan een nieuwe begraving en alleen na minimaal 10 jaar na de laatste begraving. Er komt een tarief voor schudden in de tarieventabel.

Latente ruimte

Van latente ruimte is sprake wanneer dubbeldiepe graven maar voor enkele begraving worden uitgegeven. Om latente ruimte te voorkomen en optimaal gebruik van de beschikbare ruimte te bevorderen zijn wij voornemens het volgende regelen:

- een particulier dubbelgraf wordt uitsluitend uitgegeven voor begraving van twee stoffelijke overschotten.

Reserveren

Een andere maatregel die wij overwegen is het reserveren van graven niet meer toe te staan. Het reserveren belemmert de mogelijkheden om een vak of blok te ruimen. Reserveren komt in de huidige situatie nauwelijks voor.

Het bovenstaande leidt tot de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 5

Twee diep begraven wordt standaard op begraafplaatsen waar dat mogelijk is.

Uitgangspunt 6

Bij (her)inrichting van begraafplaatsen wordt uitgegaan van het brutografoppervlak van 6-8 m² om de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te verdelen.

Uitgangspunt 7

De uitgiftetermijn voor graven met een uitsluitend recht wordt 20 jaar met de mogelijkheid dit met termijn van (telkens) 10 jaar te verlengen. Verlenging is onbeperkt, namelijk tot de begraafplaats sluit.

Uitgangspunt 8

Schudden van begraafplaatsen vindt alleen plaats op verzoek van een rechthebbende en als de beheerder na een technische beschouwing heeft beoordeeld of kan worden voldaan aan dit verzoek. Daarbij wordt de wettelijke termijn van grafrust (10 jaar) in acht genomen.

Uitgangspunt 9

*Latente ruimte wordt voorkomen door:
een particulier dubbelgraf wordt uitsluitend uitgegeven voor begraving van twee stoffelijke overschotten.*

Uitgangspunt 10

Reserveren is niet langer mogelijk.

6. Thema Kwaliteit

Het thema Kwaliteit valt uiteen in twee onderdelen:

1. De uitstraling en het onderhoud van de begraafplaatsen
2. De kwaliteit van de dienstverlening.

Uitstraling is de beeldkwaliteit. Aspecten die daarmee samenhangen zijn de inrichting, sober of parkachtig, de verharding, de toegankelijkheid, de aanwezigheid van groen, de kwaliteit van de gedenktekens, de rust op de begraafplaats, is het schoon, heel en veilig?

Het onderhoud op begraafplaatsen is tweeledig:

- A. het onderhoud van de gedenktekens
- B. het onderhoud van de verhardingen en het groen, de omheining, de gebouwen (voor zover in gemeentelijke eigendom/beheer)

In de beheersverordening algemene begraafplaatsen van de Gemeente Emmen is de verplichting opgenomen dat nabestaanden het basisonderhoud van het graf, grafmonument en de directe omgeving van het graf aan de gemeente overlaten. Ook urnenmonumenten vallen onder deze regeling.

Het onderhoud bestaat uit: het schoonmaken van het graf en/of monument, de directe omgeving ervan, het schilderen van letters op het monument, het dichten van spoelgaten en het ophogen met grond.

Het schoonmaken bestaat uit een jaarlijkse ronde met een behandeling tegen verontreinigingen en een algwerend middel.

NIET onder onderhoud vallen reparaties aan of vernieuwing van gedenktekens/monumenten op een graf of tuinurn. De kosten hiervan zijn voor rekening van de nabestaanden.

De gemeente zorgt ook voor het onderhoud van het groen en de paden. De EMCO wordt ingehuurd voor het onderhoud van het groen.

Een optie is dat de gemeenten zich volledig richt op haar beheerstaak van de begraafplaats en het onderhoud van de gedenktekens volledig over te laten aan de rechthebbenden. Dit sluit aan bij de nieuwe wettelijke bepalingen:

- De rechthebbende blijft eigenaar van het gedenkteken tot einde grafrecht
- De gemeente kan een rechthebbende aanschrijven bij verwaarlozing van het graf.

Het voordeel van deze optie is dat er een duidelijke scheiding is tussen de verantwoordelijkheden van de gemeente en rechthebbende. Het nadeel is dat meerdere partijen op de begraafplaats werkzaam kunnen zijn en dat graven mogelijk eerder verwaarloosd kunnen raken. Dit kan ten koste gaan van de beeldkwaliteit van de begraafplaats als geheel. Ook zijn kosten verbonden aan het toezicht en aanschrijven van rechthebbenden die het graf niet onderhouden.

Wij willen de optie van het uitsluitend beperken tot de kerntaak, het beheren van de begraafplaatsen nader bezien.

De gemeenten Hardenberg en Coevorden laten het onderhoud over aan de rechthebbenden. Borger-Odoorn en Hoogeveen bieden de rechthebbende een keuze in de wijze van onderhoud.

Uit telefonische contact met de gemeente Coevorden en Hoogeveen blijkt dat de verwaarlozing van de gedenktekens, bij het onderhoud door rechthebbende, meevalt. Wel moeten de gemeenten nog aan de slag met aanschrijvingsbeleid.

Op 8 maart bleek dat de betrokken uitvaartverenigingen, uitvaartverenigingen en steenhouders de beeldkwaliteit belangrijk vinden. Om die beeldkwaliteit te handhaven is verplicht onderhoud tegen een reëel tarief gerechtvaardigd.

Vooralsnog willen wij de huidige situatie (verplicht onderhoud door de gemeente) bestendigen. Komende tijd moet duidelijk worden welke werkzaamheden en kosten er zijn voor algemeen onderhoud aan de begraafplaatsen. Dit dient dan uit het grafrecht gedekt te worden.

Wel wordt per 1 januari 2011 uitgegaan van het basisonderhoud. Voor aanvullende bijzondere werkzaamheden zoals het schilderen van de letters en grindzeven geldt een toeslag.

De kwaliteit van gedenktekens: hierbij kan een spanningsveld zijn tussen beeldkwaliteit zoals gewenst door gemeente en zoals gewenst door de rechthebbende.

Kwaliteit van de dienstverlening: hierbij gaat het om de volledigheid van het aanbod aan voorzieningen in de gemeente Emmen, de dienstverlening tijdens de begrafenis, de samenwerking met beheerders, de orde handhaving ter locatie.

Maar ook de informatievoorziening, de samenwerking tussen de gemeente en de betrokken organisaties.

Op 8 maart 2010 is met de uitvaartverenigingen en – verzorgers evenals met de steenhouwers over deze onderwerpen gesproken. Dit gesprek heeft geleid tot diverse aandachtspunten die door de uitvaartverenigingen, - verzorgers en steenhouwers naar voren zijn gebracht (zie bijlage 2). De volgende punten noemen wij omdat deze leiden tot een nieuw uitgangspunt voor het beheer:

Uitstraling en onderhoud:

1. de kwaliteit is verbeterd, maar er zijn grote verschillen tussen de begraafplaatsen onderling, bijvoorbeeld Oeverse Bos, functie begraven en park, is niet vergelijkbaar met de begraafplaatsen in de dorpen, waar de functie begraven voorop staat
2. verbeter de verhardingen buiten Emmen (er zijn verzakkingen door de andere grondsoort)
3. verbeter de informatie op de begraafplaats
4. verruim de regels voor plaatsen van gedenktekens, maar handhaaf de vergunning
5. ga niet terug naar klassen, maar categorieën op basis van situering van graven is bespreekbaar (bv. bos/graslocatie, maar ook meer vrijheid bij gedenktekens)
6. geef - daar waar door de uitvaartvereniging/EOP gewenst - de ruimte om Buurtsupport in opdracht van de uitvaartvereniging en EOP (extra) onderhoud te laten uitvoeren op de begraafplaatsen in de dorpen.

De punten 1 t/m 6 zullen wij uitvoeren. Bij punt 1, 4 en 6 merken wij op:

Betreffende de kwaliteit van de begraafplaatsen constateren wij dat een parkachtige begraafplaats niet vergelijkbaar is met een traditionele begraafplaats, waar de hoofdfunctie uitsluitend begraven is. Dit verschil kan van invloed zijn op de wijze van kostentoe rekening, het beheer en de informatievoorziening.

In het kader van deregulering ligt het in de lijn om de vergunning voor gedenktekens af te schaffen en uitvoeringsregels vast te stellen. Een melding is dan voldoende. De VNG raadt deze optie af. In de Modelverordening is de vergunning gehandhaafd. De reden hiervoor is dat het achteraf moeten verwijderen van een gedenkteken als blijkt dat deze niet in overeenstemming met de uitvoeringsregels is geplaatst, een emotionele belasting voor de nabestaanden is. Om die reden adviseert de VNG de vergunning te handhaven. Dit standpunt werd op 8 maart gedeeld door de uitvaartverenigingen, uitvaartverzorgers en steenhouwers. Wij willen de regels inzake gedenktekens verruimen maar de vergunning handhaven.

Een vorm van zelfbeheer in dorpen is een interessante optie om te onderzoeken. De uitvaartverenigingen Zwartemeer en Nieuw-Dordrecht gaven aan zelf graag bv. Buurtsupport opdracht te geven bepaalde werkzaamheden te verrichten. Omdat aan werkzaamheden op een begraafplaats nadere eisen worden gesteld betreffende zorgvuldigheid en piëteit is van belang dat de beheerder de regie en het toezicht houdt. Wij zijn voornemens de mogelijkheid van zelfbeheer middels een pilot nader te onderzoeken.

Kwaliteit van de dienstverlening:

1. mogelijkheid tot plaatsen van urnengedenktekens op alle begraafplaatsen
2. communiceer duidelijk over de spelregels bij gebruik van de begraafplaats
3. geef beheerders ruimer mandaat, maar zorg wel voor eenduidige uitleg van de regelgeving
4. zorg voor betere informatie op website, via folders en betrek daarbij ook de uitvaartverenigingen, - verzorgers en steenhouders
5. communiceer wijzigingen in de regelgeving tijdig met de uitvaartverenigingen, - verzorgers en steenhouders
6. een jaarlijkse bijeenkomst tussen de organisaties en gemeente wordt op prijs gesteld.

Bij punt 6 is een optie te komen tot een adviescommissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van uitvaartverenigingen, uitvaartverzorgers en steenhouders. Op 8 maart bleek dat een jaarlijkse bijeenkomst met alle organisaties de voorkeur heeft. Dit zal in 2011 worden herhaald. Op termijn kan uit dit overleg indien gewenst een adviescommissie worden samengesteld.

De aanbevelingen betreffende de uitstraling en het onderhoud evenals de kwaliteit van de dienstverlening nemen wij over.

Het bovenstaande leidt tot de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 11

Op alle begraafplaatsen wordt waar mogelijk ruimte geboden voor gedenktekens voor urnen, anders dan de standaardmaatvoering van de gemeente. Daar waar ruimtegebrek is wordt de optie van het plaatsen van een urnenmuur onderzocht.

Uitgangspunt 12

De regels voor gedenktekens worden verruimd, maar de toetsing vooraf via een vergunning wordt gehandhaafd.

Uitgangspunt 13

Er wordt jaarlijks een bijeenkomst met de uitvaartverenigingen, - verzorgers en steenhouders gehouden. Op termijn wordt indien gewenst een adviescommissie begraafplaatsen ingesteld.

7. Thema Financiën: de kosten en de dekking

In begrotingstermen gaat het om “het product begraven” zoals dat in de gemeentebegroting is opgenomen. Het beheer en onderhoud van begraafplaatsen is onderdeel van programma 9 Openbaar Gebied.

Eerst geven we inzicht in de activiteiten die worden uitgevoerd:

UITGAVEN	
Beheren /onderhouden begraafplaats	<u>Groenbeheer</u> : maaien, hagen knippen, snoeien bomen, blad opruimen, grindpaden, beplanting, etc. <u>Grijsbeheer</u> : verzakkingen verhelpen, onderhoud parkeerplaatsen etc. <u>Vastgoedbeheer</u> : onderhoud gebouwen, gas, water, elektra, afval, OZB. <u>Onderhoud graven en urnenmuur</u> : het schoonhouden en rechtzetten van graven, grafstenen en urnenmuur.
Grafdelven en urnen plaatsen	Graafwerkzaamheden (openen/sluiten graf), voorlopen etc.
Beleid, regie en administratie begraafplaats	<u>Beleid en regie</u> : opstellen verordening, beleidsvoorstellen, voorlichting, advisering, vergunningverlening, instructie steenhouwers, afhandeling vragen/klachten, etc. <u>Administratie</u> : bijhouden begraafregister, boekhouding, facturering, verlenging grafrechten, onderhoudscontracten etc.
INKOMSTEN	
Bijdragen aan algemene beheerskosten	Verleende grafrechten en bijdrage voor grafonderhoud
Bijdragen voor vergunningen, plaatsen grafsteen en monument etc.	Leges voor het plaatsen van grafsteen, monument etc.
Bijdragen voor begraven en grafdelven	Vergoeding ter dekking van kosten grafdelven, voorlopen etc.

Door de raad is uitgesproken dat tarieven en leges in de gemeente Emmen kostendekkend dienen te zijn. Het begraven is momenteel niet 100% kostendekkend.

Bij de keuze voor scenario 3 vroeg de raadscommissie om een financiële doorrekening van dit scenario.

In het rapport “Financiën begraafplaatsen, huidige situatie op orde”⁷ is dit berekend. In het rapport wordt geconstateerd dat:

- Er gemiddeld 300 begrafenissen per jaar zijn op de gemeentelijke begraafplaatsen
- De gemiddelde kosten per jaar van het begraven in de gemeente Emmen € 1,2 miljoen bedragen
- De gemiddelde kostendekkingsgraad ligt op 65%
- Uit een benchmark (vergelijking met gemeenten met een vergelijkbare verstedelijkingsstructuur en twee gemeenten in de regio) blijkt dat de tarieven in de gemeente Emmen voor begraven relatief laag zijn (met name veroorzaakt door het substantieel lagere onderhoudstarief)
- De tarieven voor begraven in de buitendorpen lager zijn dan in Emmen
- De verkorting van de eerste uitgiftetermijn leidt op langere termijn tot meer inkomsten, mits de totale inkomsten over de 30-jaarsperiode gelijk zijn.

⁷ Rapport “Financiën begraafplaatsen, huidige situatie op orde”, gemeente Emmen mei 2009.

Realisering van scenario 3 betekent dat de jaarlijkse kapitaallasten, tengevolge van de uitbreiding, toenemen. In het rapport Financiën c.a. zijn drie varianten van scenario 3 doorgerekend uitgaande van een 75%, 80% en 100% kostendekkingsgraad.

Resultaten overleg over tarieven

In de Commissie Wonen en Ruimte van 12 oktober 2009 is het voorstel van het college om uit te gaan van 80% kostendekkingsgraad per 1 januari 2010 en daartoe het onderhoudstarief te verhogen naar € 1573,50, gebaseerd op de duur van 30 jaar, afgewezen.

Tijdens de bijeenkomst op 8 maart met de uitvaartverenigingen is het volgende naar voren gebracht:

- er is draagvlak voor een uitgiftetermijn van 20 jaar
- er is een voorkeur voor scenario 3: huidige aanbod handhaven
- een duidelijker tariefstructuur is wenselijk
- een parkfunctie mag niet alleen ten laste komen van begraven
- inzake verschil Emmen en dorpen: er is kwaliteitsverschil en in Emmen kan tweediep worden begraven
- gemeente Emmen kan meer taken overlaten aan de andere partijen, bijvoorbeeld voorlopen kan beter worden uitgevoerd door de uitvaartverenigingen, andere gemeenten doen dit niet meer of bieden een keuzemogelijkheid
- voeg de begraafkosten in grafrecht, want nogmaals leges betalen leidt tot irritatie bij de bewoners
- er is belangstelling voor medebeheer op de begraafplaatsen in de dorpen.

Uitgangspunt nieuwe verordening op de lijkbezorgingrecht

Op de volgende pagina zijn de tarieven 2010 van dezelfde gemeenten als die in het rapport Financiën c.a. evenals omliggende gemeenten vermeld.⁸ Om een vergelijking te kunnen maken zijn bij alle gemeenten de grafrechten teruggerekend naar een periode van 20 jaar. Hieruit blijkt dat de kosten van onderhoud in de gemeente Emmen in verhouding substantieel lager zijn dan de overige gemeenten.

Het is van belang dat een reële kostentoerekening plaatsvindt evenals dat zicht komt op verplichtingen uit het verleden. De VNG publiceert deze zomer een Handreiking voor de kostentoerekening bij grafrechten. Deze wordt bij de nieuwe lijkbezorgingrechten 2011 toegepast.

De gemeente Emmen heeft een achterstand in tarieven betreffende onderhoud in vergelijking met andere gemeenten. Het onderhoudstarief is substantieel lager. De verschillen in hoogte van grafrecht tussen Emmen stad en de buitendorpen lopen behoorlijk uiteen. Wij streven ernaar om het grafrecht in Emmen Stad en de buitendorpen naar elkaar toe te doen groeien.

Er is draagvlak bij de uitvaartverenigingen, uitvaartorganisaties en steenhouders terug te gaan naar een uitgiftetermijn van 20 jaar, met optie tot verlenging met een periode van telkens 10 jaar (tot begraafplaats sluit).

⁸ Zie bijlage 4: Vergelijking tarieven begraafplaatsen

Tarieven 2010 obv grafrecht 20 jaar

Overzicht tarieven Uitgifte 1 graf	Emmen Stad 30 jaar	Emmen Buiten 30 jaar	Emmen Stad 20 jaar	Emmen Buiten 20 jaar	Borger Odoorn	Coevorden	Hoogeveen	Meppel	Midden Drenthel	Groningen	Deventer Tjoenerhof	Assen	Ede	Hardenberg
	Verlenen van rechten (20 jaar)													
Eigen graf enkel	€ 1.574,20	€ 590,30	€ 1.049,47	€ 393,53	€ 979,40	€ 1.074,67	€ 1.386,00	€ 988,67	€ 1.272,80	€ 1.065,33	€ 890,10	€ 994,48	€ 912,00	€ 1.688,00
Begraven	€ 306,70	€ 306,70	€ 306,70	€ 306,70	€ 419,75	€ 641,45	€ 439,00	€ 1.128,00	€ 363,00	€ 693,00	€ 1.023,05	€ 596,66	€ 708,00	
Vergruiming gedenksteen	€ 255,80	€ 255,80	€ 255,80	€ 255,80	€ 223,85	€ 103,20	€ 170,00	€ 146,00	€ 124,00	€ 113,00	€ 268,35	€ 55,29	€ 378,00	
onderhoud gedenksteen							€ 900,00				€ 617,15			
onderhoud beplanting							€ 600,00				€ 923,10			
Totaal onderhoud	€ 637,05	€ 637,05	€ 424,70	€ 424,70	€ 1.147,00		€ 1.500,00	€ 1.478,00	€ 972,00	€ 2.010,00	€ 1.540,25	€ 1.889,51	€ 1.536,00	
Totale kosten uitgifte 1 graf	€ 2.773,75	€ 1.789,85	€ 2.036,67	€ 1.380,73	€ 2.770,00	€ 1.819,32	€ 3.495,00	€ 3.740,67	€ 2.731,80	€ 3.881,33	€ 3.721,75	€ 3.555,94	€ 3.534,00	€ 1.688,00
Kosten Zwolle incl. reinigen														
Verlenging														
Eigen graf enkel (10 jaar)	€ 495,80	€ 196,80	€ 495,80	€ 196,80	€ 489,70	€ 537,65	€ 693,00	€ 296,60	€ 627,00	€ 752,00	€ 445,05	€ 497,24	€ 456,00	€ 335,00
Onderhoudskosten (10 jaar)	€ 208,00	€ 208,00	€ 208,00	€ 208,00	€ 573,50		€ 700,00	€ 841,00	€ 630,00	€ 1.005,00	€ 1.107,75	€ 944,75	€ 768,00	
Duur grafrecht	30 jaar	30 jaar	30 jaar	30 jaar	20 jaar	30 jaar	20 jaar	30 of 50 jaar	25 of 35 jaar	20 of 30 jaar	20 jaar	20 jaar	20 jaar	30 jaar
Administratiekosten	€ 6,05	€ 6,05	€ 6,05	€ 6,05	€ 13,90	€ 8,80	€ 9,55	€ 38,00	€ 2,65	€ 15,40	€ 4,85	€ 8,00	€ 8,00	

Totale kosten uitgifte eigen graf enkel

	20 jaars tarief	Kosten op jaarbasis
Groningen	€ 3.881,33	€ 194,07
Meppel	€ 3.740,67	€ 187,03
Deventer	€ 3.721,75	€ 186,09
Assen	€ 3.535,94	€ 176,80
Ede	€ 3.534,00	€ 176,70
Hoogeveen	€ 3.495,00	€ 174,75
Borger-Odoorn	€ 2.770,00	€ 138,50
Midden Drenthe	€ 2.731,80	€ 136,59
Emmen-Stad	€ 2.036,67	€ 101,83
Coevorden	€ 1.819,32	€ 90,97
Hardenberg	€ 1.688,00	€ 84,40
Emmen-Buiten	€ 1.380,73	€ 69,04

Totale onderhoudskosten uitgifte enkel graf

	20-jaars tarief	Kosten op jaarbasis
Groningen	€ 2.010,00	€ 100,50
Assen	€ 1.889,51	€ 94,48
Deventer	€ 1.540,25	€ 77,01
Ede	€ 1.536,00	€ 76,80
Hoogeveen	€ 1.500,00	€ 75,00
Meppel	€ 1.478,00	€ 73,90
Borger-Odoorn	€ 1.147,00	€ 57,35
Midden Drenthe	€ 972,00	€ 48,60
Emmen-Stad	€ 424,70	€ 21,24
Emmen-Buiten	€ 424,70	€ 21,24
Coevorden	€ -	€ -
Hardenberg	€ -	€ -

Het bovenstaande overwegende komen wij tot het volgende uitgangspunt:

Per 1 januari 2011 wordt het onderhoudstarief verhoogd naar € 49,-- per jaar, zodat een kostendeckingsgraad van 70% wordt gerealiseerd. In de periode tot 2021 groeien de tarieven naar 100% kostendeckingsgraad. Tot die tijd worden eventuele tekorten aangevuld uit de bestemmingsreserve onderhoud graven.

Er wordt uitgegaan van een uitgiftetermijn van 20 jaar, met optie tot verlenging met een periode van telkens 10 jaar. Het nieuwe tarief van de gemeente Emmen ziet er dan als volgt uit:

Overzicht tarieven uitgifte 1 graf NIEUW					
	Emmen Stad 20 jaar	Emmen Buiten 20 jaar		Emmen Stad op jaarbasis	Emmen Buiten op jaarbasis
Verlenen van rechten					
Eigen graf enkel	€ 1.049,47	€ 393,53		€ 52,47	€ 19,68
Begraven	€ 306,70	€ 306,70		€ 15,34	€ 15,34
Vergunning gedenksteen	€ 255,80	€ 255,80		€ 12,79	€ 12,79
onderhoud gedenksteen					
onderhoud beplanting					
aanbrengen beplanting					
Totaal onderhoud	€ 980,00	€ 980,00		€ 49,00	€ 49,00
Totale kosten uitgifte 1 graf	€ 2.591,97	€ 1.936,03		€ 129,60	€ 96,80
Verlenging					
Eigen graf enkel (10 jaar)	€ 524,73	€ 196,77		€ 52,47	€ 19,68
Onderhoudskosten (10 jaar)	€ 490,00	€ 490,00		€ 49,00	€ 49,00
Totale kosten verlenging	€ 1.014,73	€ 686,77		€ 101,47	€ 68,68
Administratiekosten	€ 6,05	€ 6,05		€ 0,30	€ 0,30

De verhoging van het onderhoudstarief is nodig omdat in de gemeente Emmen een forse achterstand is in te halen. Ook de gemeenten Coevorden en Hoogeveen hebben per 1 januari 2010 forse verhogingen doorgevoerd om achterstanden in te halen, respectievelijk ruim 25% en 28%.

Kijkend naar de andere gemeenten zit Emmen met dit nieuwe onderhoudstarief nog steeds aan de lage kant.

Totale kosten uitgifte eigen graf enkel		
	20 jaars tarief	Kosten op jaarbasis
Groningen	€ 3.881,33	€ 194,07
Meppel	€ 3.740,67	€ 187,03
Deventer	€ 3.721,75	€ 186,09
Assen	€ 3.535,94	€ 176,80
Ede	€ 3.534,00	€ 176,70
Hoogeveen	€ 3.495,00	€ 174,75
Borger-Odoorn	€ 2.770,00	€ 138,50
Midden Drenthe	€ 2.731,80	€ 136,59
Emmen-Stad	€ 2.591,97	€ 129,60
Emmen-Buiten	€ 1.936,03	€ 96,80
Coevorden	€ 1.819,32	€ 90,97
Hardenberg	€ 1.688,00	€ 84,40

Totale onderhoudskosten uitgifte enkel graf		
	20-jaars tarief	Kosten op jaarbasis
Groningen	€ 2.010,00	€ 100,50
Assen	€ 1.889,51	€ 94,48
Deventer	€ 1.540,25	€ 77,01
Ede	€ 1.536,00	€ 76,80
Hoogeveen	€ 1.500,00	€ 75,00
Meppel	€ 1.478,00	€ 73,90
Borger-Odoorn	€ 1.147,00	€ 57,35
Emmen-Stad	€ 980,00	€ 49,00
Emmen-Buiten	€ 980,00	€ 49,00
Midden Drenthe	€ 972,00	€ 48,60
Coevorden	€ -	€ -
Hardenberg	€ -	€ -

Het voordeel van geleidelijke groei is er dat tussentijds ruimte is om:

- te werken aan een reële kostentoerekening conform Handreiking VNG
- efficiencymaatregelen te onderzoeken
- samenwerkingsmogelijkheden met omliggende gemeenten, Erkende Overlegpartners en uitvaartverenigingen te onderzoeken.

Op 1 januari 2011 willen wij voorts een eenvoudiger en nieuwe tariefstructuur invoeren.

Op 8 maart bleek de huidige tariefstructuur voor de uitvaartverenigingen ondoorzichtig te zijn. Met de huidige structuur is het voor de verenigingen niet duidelijk wat een begrafenis kost. De vertegenwoordigers van de uitvaartverzorgende bedrijven hebben geen problemen. Toch vinden wij dat de tarieven voor een ieder inzichtelijk moeten zijn. Daarom willen wij komen tot een nieuwe, vereenvoudigde tariefstructuur. Uitgangspunten daarbij:

De verschillen in tarief tussen Emmen en de buitendorpen worden opgeheven, tenzij twee diep begraven niet mogelijk is. Het onderhoud wordt beperkt tot een standaardbedrag. Als een graf specifieke kenmerken heeft waardoor intensiever onderhoud nodig is, wordt dit door een toeslag verrekend.

Het grafrecht wordt inclusief leges voor de vergunning en registratiekosten, zoals op 8 maart geadviseerd. Het tarief wordt teruggerekend naar een bedrag per jaar.

De tariefstructuur wordt dan in hoofdlijnen als volgt:

- Grafrecht (inclusief registratie en leges) per jaar (uitgiftetermijn 20 jaar)
- Eenmalige begraafkosten
- Toeslag begraven buiten begraaftijden
- Onderhoud per jaar
- Toeslag(en) bijzonder onderhoud per jaar (bijvoorbeeld grindzeven)
- Verlenging per 10 jaar

E.e.a. wordt nader uitgewerkt in de ontwerpverordening op de lijkbezorgingrechten.

Bestemmingsreserve onderhoud graven

In 2009 is de voorziening afkoopsommen onderhoud graven omgevormd tot de bestemmingsreserve onderhoud graven.

De gelden in deze bestemmingsreserve zijn bestemd om de, in het verleden, betaalde onderhoudsrechten/leges weer terug te laten vloeien naar de burger wanneer een begraafplaats gesloten wordt verklaard. Niet meer aangetoond kon worden welke verplichtingen nog ten grondslag lagen aan de voorziening, vandaar de omvorming tot bestemmingsreserve. Alleen dat deze verplichtingen nog gelden staat vast ! Alleen de omvang en exacte datum zijn niet bekend. Daarom is van groot belang dat de gelden beschikbaar blijven voor het begrotingsproduct begraven.

Er zijn ca. 100 rechthebbenden die toentertijd niet voor afkoop van het onderhoud bij de graven voor onbepaalde tijd, maar voor de jaarbijdrage hebben gekozen. Deze groep wordt steeds kleiner. In verhouding hebben zij de toenmalig afkoopsom voldaan. Wij zijn dan ook voornemens deze regeling af te hechten en de inning van deze jaarlijkse onderhoudsgelden te beëindigen.

Het bovenstaande leidt tot de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 15:

Er wordt naar gestreefd om de verschillen in tarieven tussen Emmen-stad en de buitendorpen te minimaliseren, tenzij op een begraafplaats alleen enkeldiep kan worden begraven.

Uitgangspunt 16:

Op 1 januari 2011 is 70% kostendekkingsgraad uitgangspunt voor de nieuwe tarieven. De gemeente wil met ingang van 1 januari 2021 100% kostendekkend begraven. Het jaarlijkse tekort wordt gedekt uit de bestemmingsreserve onderhoud graven.

Uitgangspunt 17:

Met ingang van 1 januari 2011 is er een nieuwe, vereenvoudigde tariefstructuur, afgestemd op de nieuwe verordeningen.

8. Overige onderwerpen

In samenhang met het beheer van de begraafplaatsen zijn uitgangspunten vast te stellen inzake een aantal overige onderwerpen.

Bovengronds begraven

De mogelijkheid van ondergronds begraven is bekeken in Nieuw-Amsterdam. Er bleek geen draagvlak te zijn. Vooralsnog is bovengronds begraven in de gemeente Emmen niet aan de orde, tenzij er behoefte is aan deze voorziening. Dit kan dan via de uitvaartverenigingen en –verzorger tot de gemeente komen.

Islamitisch begraven:

Er is een overeenkomst tussen Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen betreffende Islamitisch begraven waarbij Hoogeveen is aangewezen als locatie voor Islamitisch begraven, Hoogeveen heeft daartoe een deel van een begraafplaats ingericht. Deze afspraken voldoen nog steeds.

Begraven op eigen grond

Dit wordt niet toegestaan. De gemeente wil hier ook geen mogelijkheid voor scheppen in belang van de volksgezondheid.

Natuurbegraafplaats

Er is een voorziening in Witteveen. Mocht blijken dat er aantoonbare behoefte is, dan kan de wenselijkheid en haalbaarheid van een dergelijke voorziening worden onderzocht.

Meer asbestemmingsmogelijkheden

Het is niet toegestaan een asbus op een graf te plaatsen. Er zijn voldoende mogelijkheden voor asverstrooiing.

Samenwerking met gemeente Borger-Odoorn

De gemeente Borger-Odoorn heeft de gemeente Emmen uitgenodigd de mogelijkheden van samenwerking bij het beheer van de begraafplaatsen te bezien. Concreet richt zich dit op gezamenlijke inkoop van de software voor de begraafplaatsenadministratie.

Verzelfstandiging/uitbesteding

Om daarin een goede afweging te maken is eerst nodig dat er een reële kostentoekening plaatsvindt en dat er zicht komt op verplichtingen uit het verleden. Wij geven voorkeur aan het op orde krijgen van de huidige situatie evenals het onderzoeken van de samenwerkingsmogelijkheden met de omliggende gemeenten en EOP's en uitvaartverenigingen, dan het op korte termijn onderzoeken van de haalbaarheid van verzelfstandiging c.q. uitbesteding.

9. Samenvattend

De zeventien uitgangspunten voor de nieuwe beheersverordening op de begraafplaatsen en de verordening op de lijkbezorgingrechten zijn:

Uitgangspunt 1

Een aanbod van 8000 graven in 2025 realiseren.

Uitgangspunt 2

Het huidige aanbod daar waar mogelijk, middels ruimen, inbreiden en/of uitbreiden handhaven, waarbij:

In eerste instantie wordt door ruimen van begraafplaatsen voorzien in voldoende ruimte voor begraven in Emmen.

In tweede instantie worden de mogelijkheden van inbreiden gezien.

In laatste instantie wordt uitbreiding van begraafplaatsen overwogen.

Uitgangspunt 3

De gemeente voert een actief ruimingsbeleid: alle voor bepaalde tijd uitgegeven graven worden geruimd als door de rechthebbende afstand is gedaan van het grafrecht. Dit gebeurt met inachtneming van de Wet op de Lijkbezorging en een door het college vast te stellen ruimingprotocol.

Uitgangspunt 4

Het college stelt in 2011 een lijst vast met cultuurhistorische monumenten op de begraafplaatsen.

Uitgangspunt 5

Twee diep begraven wordt standaard op begraafplaatsen waar dat mogelijk is.

Uitgangspunt 6

Bij (her)inrichting van begraafplaatsen wordt uitgegaan van het brutografoppervlak van 6-8 m² om de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te verdelen.

Uitgangspunt 7

De uitgiftetermijn voor graven met een uitsluitend recht wordt 20 jaar met de mogelijkheid dit met termijn van (telkens) 10 jaar te verlengen. Verlenging is onbeperkt, namelijk tot de begraafplaats sluit.

Uitgangspunt 8

Schudden van begraafplaatsen vindt alleen plaats op verzoek van een rechthebbende en als de beheerder na een technische beschouwing heeft beoordeeld of kan worden voldaan aan dit verzoek. Daarbij wordt de wettelijke termijn van grafrust (10 jaar) in acht genomen.

Uitgangspunt 9

Latente ruimte wordt voorkomen door:

een particulier dubbelgraf wordt uitsluitend uitgegeven voor begraving van twee stoffelijke overschotten.

Uitgangspunt 10

Reserveren is niet langer mogelijk.

Uitgangspunt 11

Op alle begraafplaatsen wordt waar mogelijk ruimte geboden voor gedenktekens voor urnen, anders dan de standaardmaatvoering van de gemeente. Daar waar ruimtegebrek is wordt de optie van het plaatsen van een urnenmuur onderzocht.

Uitgangspunt 12

De regels voor gedenktekens worden verruimd, maar de toetsing vooraf via een vergunning wordt gehandhaafd.

Uitgangspunt 13

Er wordt jaarlijks een bijeenkomst met de uitvaartverenigingen, - verzorgers en steenhouwers gehouden. Op termijn wordt indien gewenst een adviescommissie begraafplaatsen ingesteld.

Uitgangspunt 15

Er wordt naar gestreefd om de verschillen in tarieven tussen Emmen-stad en de buitendorpen te minimaliseren, tenzij op een begraafplaats alleen enkeldiep kan worden begraven.

Uitgangspunt 16

Op 1 januari 2011 is 70% kostendekkingsgraad uitgangspunt voor de nieuwe tarieven. De gemeente wil met ingang van 1 januari 2021 100% kostendekkend begraven. Het jaarlijkse tekort wordt gedekt uit de bestemmingsreserve onderhoud graven.

Uitgangspunt 17

Met ingang van 1 januari 2011 is er een nieuwe, vereenvoudigde tariefstructuur, afgestemd op de nieuwe verordeningen.

10. Slot

De door de raad vastgestelde uitgangspunten worden gebruikt bij de voorbereiding van de nieuwe beheersverordening op de begraafplaatsen en de verordening op de lijkbezorgingrechten. De ontwerpverordeningen worden de raad in de vergadering van 23 september 2010 aangeboden.

11. Bijlagen

- Bijlage 1: Overzicht wijzigingen Wet op de Lijkbezorging per 1 januari 2010
- Bijlage 2: Verslag overleg nieuwe beheersverordening begraafplaatsen
- Bijlage 3: Overzicht grafrechten gemeenten per 1 januari 2010
- Bijlage 4: Vergelijking tarieven begraafplaatsen